

درس شانزدهم - پرسشگری

واژگان

معلق : آویزان واپسین : آخرین - پایانی فلان : اشاره به شخص نامعلوم دانش اندوزی : علم آموزی - فراگیری دانش	فلان : اشاره به شخص نامعلوم فیلسوفان : جمع فیلسوف - دانشمندان در گذرم : بمیرم - از دنیا بروم	فزای : بیفزای - اضافه کن رامش : آرامش - آسودگی میاسای : دست از تلاش بردار بهره رساندن : فایده داشتن - مفید بودن برنا : جوان
---	--	---

هم خانواده :

شبیبه : شباهت - تشبیه	منتظر : انتظار	کشف : کاشف	جهل : جاهل - مجهول
-----------------------	----------------	------------	--------------------

مخالف :

بیماری : سلامتی	دانا : نادان	برنا : پیر	جاهل : دانا - عاقل	توانا : ناتوان	پیر : جوان
-----------------	--------------	------------	--------------------	----------------	------------

کلمات املایی

علامت سؤال - عجیب و غریب - معلق - پژوهشگران - مسائل گوناگون - احوال پرسى - درگذرم

خرد و دانش

توانا بود هر که دانا بود ز دانش دل پیر برنا بود

هر کس که دانا باشد ، توانا است . دل افراد پیر به خاطر دانش ، مانند جوانان است

به دانش فزای و به یزدان گرای که او باد ، جان تو را رهنمای

به علم و دانش خود اضافه کن و به سوی خدا حرکت کن . چون خداوند است که روح و جان تو را هدایت می کند

بیاموز و بشنو ز هر دانشی بیایی ز هر دانشی رامشی

درباره تمام علم و دانش ها بیاموز و بشنو . چون انسان از هر علم و دانشی آرامشی به دست می آورد

میاسای از آموختن یک زمان ز دانش میفکن ، دل اندر گمان

حتی لحظه ای هم از آموختن دست بردار ، هرگز در راه آموختن دانش در دل خود شک راه نده .

چه ناخوش بود ، دوستی با کسی که بهره ندارد ز دانش ، بسی

دوستی کردن با انسانی که از دانش بی بهره است بسیار ناخوشایند است

که بیکاری او ز بی دانشی است به بی دانشان بر ، باید گریست

چون به خاطر بی دانش بودن او کار مفیدی انجام نمی دهد . باید به حال و وضعیت افراد بی بهره از علم و دانش گریه کرد

تن مرده ، چون مرد بی دانش است که نادان به هر جای ، بی رامش است

تن انسان مرده مانند انسان بی علم و بی سواد است . انسان نادان هیچ جا آرامش ندارد

دانش زبانی :

اصلی ترین بخش جمله فعل است . یک جمله گاهی از دو قسمت ساخته می شود . لیلا رفت .

فاعل : یعنی کسی که کاری را انجام می دهد . لیلا

فعل : اصلی ترین بخش جمله و کاری است که انجام می شود . رفت

در بعضی جمله ها برای کامل کردن مفهوم جمله به کلمات دیگری نیاز داریم .

علی برداشت . در این جمله سوال می شود علی چه چیزی را برداشت پس می گوئیم علی سیب را برداشت . جوابی که به این پرسش داده شد یعنی سیب مفعول این جمله است .

به جمله زیر دقت کنید :

علی کتاب را گذاشت . باز هم مفهوم این جمله نیاز به کلمه یا کلماتی برای کامل شدن دارد . علی کتاب را کجا گذاشت ؟
علی کتاب را روی میز گذاشت .

نکته :

گاهی در واژگان اضافه کردن (بی) معنای آن را متضاد می کند . کار : بی کار هنر : بی هنر

نکته نگارشی :

هنگامی که بخواهیم درباره یک موضوع با روش پرسشگری مطلبی بنویسیم :

- موضوع را دوست دارید ، انتخاب کنید .
- چند پرسش درباره موضوع بنویسید .
- پاسخ های نوشته شده را به ترتیب شماره گذاری کنید
- نوشته را بازنگری و پاک نویسی کنید .

پرسش های متن درس :

- ۱- کلمه صحیح داخل کمانک را انتخاب و در جای خالی قرار دهید .
 - ابوریحان واپسین لحظات زندگی خود را (می گذرانید - می گزرانید)
 - از او خواهش کرد که پاسخ یکی از مسائل علمی را دهد (توضیح - توضیح)
 - بعضی ها به دنبال موجودات عجیب و فضایی هستند (قریب - غریب)
- ۲- معنی هر واژه را بنویسید
واپسین : برنا : رامش : معلق :
گریزان : فیلسوف : فضای : بهره رساندن :
- ۳- درستی یا نادرستی عبارت های زیر را مشخص کنید .
 - همه زندگی ابوریحان در راه گسترش و رشد علم و دانش سپری شد .
 - مغز آدم ها شبیه علامت سؤال است

۴- جاهای خالی را با کلمه های ربط (سپس - و - بعد - اولین) کامل کنید .
مهتاب روزی بود که به مدرسه ی جدید می رفت . بچه ها دستشان را روی صفحه ی رنگی قرار می دادند و
وارد کلاس شدند . مهتاب نشانی پایگاه رایانه ای را به مادر و پدرش داد کنار پدرش نشست با هم سری به پایگاه
مدرسه زدند.

۵- هم خانواده کلمات زیر را بنویسید .
منتظر : جاهل : کشف : شبیه : غریب :
۶- با کلمات زیر ترکیب های صحیح بسازید .

قهوه - اجاره - خود - خانه - رأی - ناپذیر - وصف - نامه

۷- در متن زیر املاهای چند واژه نادرست است؟ شکل درست آن را بنویسید.
ابوریحان با همان حالت بیماری با کلمه‌هایی بریده و کوتاه از او خاهش کرد که پاسخ یکی از مساعل را توضیه دهد.
املاهای درست واژه‌ها:

۸- کلمات در هم ریخته را مرتب کنید و جمله را بنویسید .
بزرگ‌ترین - ایرانی - فیلسوفان - یکی از - ریاضی‌دانان - ابوریحان - است
۹- استفاده از واژه‌های داده شده، جاهای خالی را پر کنید. سپس نقش دستوری آن واژه را بگویید.

این مسئله - دانشمندان - می‌گذراند

نقش دستوری

الف) همواره در پی اندوختن دانش هستند.
ب) بهتر است را بدانم و بمیرم.
ج) او در بستر بیماری آخرین لحظه‌های زندگی را

۱۰- مخالف واژه های زیر را بنویسید .
بالا : قوی : ناراحتی : توانا : چهل :
۱۱- مفهوم بیت زیر را به صورت ساده بنویسید.
به دانش فزای و به یزدان گرای
که او باد جان تو را رهنمای

۱۲- هر واژه را در جمله ای به کار ببرید .
جاهل :
گریزان :

۱۳- در هر ردیف، واژه‌ی ناهماهنگ را مشخص کنید.
- اعتدال - معتدل - التماس - عدل
- پاییز - خرداد - بهار - زمستان
- خوردم - خندید - نمی شنوم - دفترم

۱۴- جاهای خالی را کامل کنید .

..... از آموختن یک زمان
..... چه ناخوش بود
..... دل اندر گمان
..... که ندارد ز دانش

۱۵- با حروف در هم ریخته واژه ی صحیح بسازید .

ی - س - ف - ل - ف - و ا - ل - ه - ص - خ ی - ر - پ - ش - گ - س - ر

۱۶- کدام کلمه با کلمه های دیگر فرق دارد .

الف (خوب ب) دانش ج) سرد د) زیبا

۱۷- کدام گزینه مفعول دارد .

الف (من دوست قدیمی تو هستم ب) امروز در کلاس درس را توضیح دادم

ج) بردار کوچکت آمد د) مادر خیلی خسته شد .

۱۸- کدام جمله برای کامل شدن پیام به بخش دیگری نیاز دارد .

الف (احمد با برادرش بازی کرد ب) زهرا درس می خواند

ج) سینا کیف را گذاشت د) مریم و زهرا می خندند

۱۰- بالا : پایین ناراحتی : خوشحالی جهل : علم و آگاهی	۱- می گذرانید - توضیح - غریب
۱۱- به علم و دانش خود اضافه کن و به سوی خدا حرکت کن ، زیرا خداوند جان و روح تو را هدایت می کند	۲- واپسین : آخرین رامش : آرامش گریزان : شتابان فیلسوف : دانشمند
۱۲- به عهده ی دانش آموز	۳- درست - نادرست
۱۳- التماس - خرداد - دفترم	۴- اولین - بعد - سپس - و
۱۴- میاسای ز آموختن یک زمان ز دانش میفکن دل اندر گمان	۵- منتظر : انتظار کشف : کاشف غریب : غریب
چه ناخوش بود دوستی با کسی که بهره ندارد ز دانش بسی	۶- قهوه خانه - اجاره نامه - خود رای - وصف ناپذیر
۱۵- فیلسوف - خلاصه - پرسشگری	۷- خواهش - پاسخ - مسائل - توضیح
۱۶- گزینه ب	۸- ابوریحان یکی از بزرگترین فیلسوفان و ریاضی دانان ایرانی است
۱۷- گزینه ج	۹- دانشمندان - فاعل این مسئله - مفعول می گذراند - فعل